

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра політології та публічного управління

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ФІЛОСОФСЬКІ ВЧЕННЯ

Підготовки **БАКАЛАВРА**

галузі знань **03 Гуманітарні науки**

спеціальності **035 Філологія**

освітньо-професійної програми

Мова та література (польська). Переклад

Вибірковий освітній компонент «ФІЛОСОФСЬКІ ВЧЕННЯ» підготовки БАКАЛАВРА, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою «Мова та література (Польська). Переклад».

Розробник: Людмила Опейда, кандидат філософських наук, доцент кафедри політології та публічного управління

Погоджено: гарант освітньо-професійної програми

доц. Наталія Цьолик

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри політології та публічного управління

протокол № 3 від 29 вересня 2023 року

Завідувач кафедри:

проф. Бусленко В.В.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Освітній ступінь, ОПП, спеціальність	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	03Гуманітарні науки 035Філологія (Мова та література (польська). Переклад) підготовки бакалавра	Вибірковий освітній компонент
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік підготовки 3
ІНДЗ: немає		Семестр 6
		Лекції 10 год.
		Практичні 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
Форма контролю: залік		
Українська		

II. Інформація про викладача

Опейда Людмила Миколаївна

Кандидат філософських наук

Доцент

Доцент кафедри політології та публічного управління

Контактна інформація: 0985218649, Opeyda.Lyudmyla@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис вибіркового освітнього компонента

1. Анотація курсу

Предметом освітнього компонента є вивчення філософських вчень минулого та сьогодення, ознайомлення із специфікою філософського знання, із загальнотеоретичними основами філософії та її практичним значенням для сучасного розуміння людини і світу.

Освітній компонент містить три змістові модулі: 1) Специфіка філософського знання. Історичні типи філософії; 2) Загальнотеоретичні основи філософії; 3) Філософія людини та філософія суспільства.

2. Мета і завдання вибіркового освітнього компонента

Метою ОК є ознайомлення здобувачів освіти з основними напрямками становлення та розвитку філософської думки, теоретичними та методологічними основами філософії, що дає можливість студентам зрозуміти філософію як духовний процес, який проходить у сфері культури людства як невід'ємна частина суспільного життя.

Завдання:

- навчити здобувачів вищої освіти аналізувати філософські погляди та концепції;
- оперувати основними філософськими поняттями та категоріями;
- обґрунтовувати нові думки;
- критикувати хибні судження;
- розкривати зв'язки між явищами;
- виявляти й аналізувати суперечності;
- бачити життя в постійній зміні та розвитку.

3. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі

філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-1: Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2: Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-5: Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6: Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7: Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-8: Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-10: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності:

ФК-8: Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК-11: Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК-14: Здатність розуміти сутність польської мови як мови нацменшин у багатокультурному регіоні пограниччя.

Програмні результати навчання:

ПРН-1: Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН-2: Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН-3: Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН-4: Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН-5: Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН-6: Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН-15: Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

IV. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (семін.)	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Специфіка філософського знання. Історичні типи філософії						
Тема 1. Сутність філософії та її роль у суспільстві	7	1		6		
Тема 2. Історичні типи філософії	8	1		6	1	
Тема 3. Особливості та фундаментальні проблеми античної філософії	9	2		6	1	
Тема 4. Філософія середньовіччя та епохи Відродження	7	1		6		
Тема 5. Західноєвропейська філософія Нового часу (XVII–XVIII)	7	1		6		
Тема 6. Німецька класична філософія	9	2		6	1	
Тема 7. Сучасна світова філософія	11	2	2	6	1	ДС, 10
Тема 8. Українська філософія у контексті світової культури	8		2	6		ДС, 10
Разом за модулем 1	66	10	4	48	4	20
Змістовий модуль 2. Загальнотеоретичні основи філософії						
Тема 9. Філософське вчення про буття (онтологія)	11		2	8	1	ДС, 10
Тема 10. Філософія свідомості	11		2	8	1	ДС, 10
Тема 11. Філософія пізнання: гносеологія, епістемологія, методологія	10		2	8		ДС, 10
Тема 12. Діалектика як теорія і як метод	9		2	6	1	ДС, 10
Разом за модулем 2	41		8	30	3	40
Змістовий модуль 3. Філософія людини та філософія суспільства						
Тема 13. Філософська антропологія	9		2	6	1	ДС, 10
Тема 14. Філософія культури	9		2	6	1	ДС, 10

Тема 15. Соціальна філософія	8		2	6		ДС, 10
Тема 16. Філософія історії	9			8	1	
Тема 17. Теорія цінностей (аксіологія)	8		2	6		ДС, 10
Разом за модулем3	43		8	32	3	40
Усього годин / Балів	150	10	20	110	10	100

Примітки: ¹ / Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора

² / *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

V. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Філософія Стародавнього Сходу.	8
2.	Особливості та фундаментальні проблеми античної філософії.	6
3.	Схоластика та патристика – основні напрямки філософії середньовічної Європи.	6
4.	Гуманістичний характер філософії епохи Відродження.	6
5.	Філософія Нового часу та епохи Просвітництва.	8
6.	Німецька класична філософія.	6
7.	Філософія ХІХ – ХХ століть та сучасна західна філософія.	8
8.	Онтологія: філософський зміст проблеми буття.	8
9.	Філософія свідомості.	8
10.	Філософія пізнання: гносеологія, епістемологія, методологія.	8
11.	Діалектика як теорія і як метод.	6
12.	Філософська антропологія.	6
13.	Філософія культури.	6
14.	Соціальна філософія.	6
15.	Філософія історії.	8
16.	Теорія цінностей (аксіологія).	6
	Разом	110

VI. Політика оцінювання

Оцінювання ЗО здійснюється на семінарському занятті (максимальний бал – 10). Студент може перескладати теми в разі відсутності на занятті з поважної причини.

Політика щодо академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#) Волинського національного університету імені Лесі Українки.

VII. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є **залік**. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Достатньою для заліку кількістю набраних за всі види запланованих робіт є 60 балів.

Орієнтовні питання для підсумкового контролю

1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.
2. Соціальні умови та духовні джерела формування філософії.
3. Світогляд, його суспільно-історичний характер.
4. Співвідношення філософії з наукою і релігією.
5. Філософські проблеми і дисципліни. Специфіка філософського знання.
6. Методи та функції філософського знання.
7. Особливості філософських категорій в порівнянні з поняттями конкретних наук.
8. Історико-філософський процес. “Основне питання філософії”: різноманіття підходів.
9. Західна та східна моделі (парадигми) філософії.
10. Особливості давньоіндійської філософії.
11. Давня китайська філософія.
12. Основні школи давньогрецької філософії.
13. Філософія античного світу.
14. Теоцентричний характер середньовічної філософії. Полеміка реалізму та номіналізму.

15. Арабська філософія середньовіччя та її відношення до античної філософської спадщини (Авіценна, Аверроес, Аль-Фарабі).
16. Антропоцентризм філософії Відродження, її гуманістична спрямованість та світоглядний зв'язок з літературою та мистецтвом.
17. Наукові революції XVII століття. Проблема методу пізнання у філософії Ф. Бекона і Р. Декарта.
18. Вчення про субстанцію у філософії Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц).
19. Ідеї гуманізму та Просвітництва у філософії XVIII століття (Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, Ф. Вольтер).
20. Основи теорії пізнання І. Канта.
21. Філософська система Г. Гегеля.
22. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.
23. Філософія марксизму.
24. Особливості сучасної світової філософії.
25. Позитивізм та його різновиди.
26. Ірраціоналізм А. Шопенгауера, С. К'єркегора, і "філософія життя" Ф. Ніцше.
27. Філософія психоаналізу і неопреїдизм.
28. Екзистенціально-антропологічні напрями філософії.
29. Ситуація Постмодерну у філософії.
30. Філософська культура Київської Русі.
31. Філософська система Г. Сковороди.
32. Ідеї державотворення у філософській та суспільно-політичній думці України кінця XIX – початку XX століття.
33. Російська релігійна філософія XIX – початку XX століття.
34. Проблема буття у філософії.
35. Матерія і рух. Простір і час.
36. Проблема свідомості у філософії.
37. Свідомість як ідеальне буття.
38. Свідомість і самосвідомість. Структура і форми самосвідомості.
39. Суспільна свідомість та її співвідношення із суспільним буттям.
40. Пізнання як предмет філософського аналізу.
41. Чуттєве і раціональне пізнання.
42. Проблема істини в пізнанні.
43. Роль практики в процесі пізнання.
44. Наука і наукове пізнання.
45. Поняття методу і методології. Загальнонаукові методи пізнання.
46. Закон як форма відображення об'єктивного світу і ступеня розвитку пізнання.
47. Діалектика як теорія і як метод.
48. Діалектика як вчення про універсальні зв'язки, зміни та розвиток. Закони діалектики.
49. Суперечність як джерело розвитку.
50. Закон єдності й боротьби протилежностей.
51. Роль закону заперечення заперечення в постановці і розв'язанні проблеми співвідношення прогресу і регресу в суспільному розвитку.
52. Категорії "якості", "кількості", "міри" у світлі закону взаємного переходу кількісних та якісних змін.
53. Сутність і явище як категорії діалектики.
54. Категорії можливості та дійсності, їх взаємозалежність.
55. Категорії частини і цілого, їх взаємозв'язок.
56. Категорії необхідності та випадковості.
57. Діалектична єдність категорій змісту і форми.
58. Поняття системи та елемента. Принцип системності в науці.
59. Сутність причинно-наслідкового зв'язку. Детермінізм і фаталізм.
60. Категорії одиничного, особливого і загального та їх взаємозв'язок.
61. Проблема людини у філософії.

62. Основні філософські підходи до сутності людини.
63. Антропосоціогенез. Єдність природного і соціального в людині.
64. Проблема духовності та сенсу життя людини.
65. Становлення концепції діяльнісної сутності людини.
66. Природа як предмет філософського осмислення.
67. Поняття феномену релігії.
68. Буття Бога у філософській інтерпретації.
69. Мораль як форма суспільної свідомості. Історичність моралі.
70. Культура як спосіб життєдіяльності та міра розвитку людини.
71. Філософське розуміння культури. Проблема типології культури.
72. Поняття творчості. Види творчості: науково-технічна, художня, соціальна.
73. Людина в суспільній системі: індивід, індивідуальність, особистість.
74. Феномен “відчуження” в марксизмі та екзистенціалізмі.
75. Природа суспільства у філософській традиції.
76. Форми організації суспільного буття.
77. Концепції “відкритого” і “закритого” суспільства.
78. Типологія суспільств. Сучасне інформаційне суспільство.
79. Малі та середні соціальні групи. Великі соціальні групи як основні суб’єкти суспільного розвитку(класи, нації).
80. Соціальна революція, її об’єктивні передумови і суб’єктивні фактори.
81. Глобальні проблеми сучасності.

VIII. Шкала оцінювання

Таблиця 4

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано

IX. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Аристотель. Метафізика. Київ, 2002. 826 с.
2. Аристотель. Політика. Київ, 2000. 238 с.
3. Андрущенко В. П. Вступ до філософії. Великі філософи. Харків, 2005. 512 с.
4. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії (Західноєвропейський контекст). Київ, 2000. 416 с.
5. Бойченко І. В. Філософія історії. Київ, 2000. 723 с.
6. Винниченко В. Відродження нації. Київ, 1990. 728 с.
7. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості : дослідження категорії “громадянське суспільство”. – Львів, 2000. 317 с.
8. Гадамер Ганс-Георг. Істина і метод. Основи філософської герменевтики. Київ, 2000. 457 с.
9. Горський В. С. Історія української філософії Київ, 2001. 374 с.

10. Декарт Р. Міркування про метод : Щоб правильно спрямовувати свій розум і відшукувати істину в науках. Київ, 2001. 101 с.
11. Джеймс В. Прагматизм. Київ, 2000. 142 с.
12. Історія філософії: підручник / за ред. проф. В. І. Ярошевця. Київ, 2002. 774 с.
13. Історія філософії: словник / за ред. проф. В. І. Ярошевця. Київ, 2005. 1200 с.
14. Кант І. Критика чистого розуму. Київ, 2000. 501 с.
15. Касьян В. І. Філософія: навч. посіб. Київ, 2004. 406 с.
16. Огородник І. В. Історія філософської думки в Україні: Курс лекцій: навч. посіб. Київ, 1999. 543 с.
17. Харарі Ю. Н. Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього / пер. з англ. Я. Лебеденка. Харків, 2020. 544 с.